

ГТАХР 314.04

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ГЕНДЕРЛІК МӘСЕЛЕЛЕРДІ ЗЕРТТЕУ

М.А. Мекебаева¹

¹ саяси ғ.к., Әлеуметтік және гендерлік ғылыми зерттеулер институтының аға қызметкері,
Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық университеті,
Қазақстан, Алматы қ., e-mail: maigul-07@mail.ru

Бұл мақалада қазіргі кезде Қазақстанда әйелдерге байланысты мәселелердің зерттелу бағыттары қарастырылған. Экономикалық дағдарыс әйелдердің әлеуметтік, экономикалық әл ауқатын нашарлатып қана қоймай, ол әйелге байланысты басқа да жақтарына кері әсерін тигізетіндіктен гендерге байланысты тақырып өзекті болып отыр. Өтпелі кезеңде әйелдер мен ер адамдардың әлеуметтік-рөлдік қызметтері, әйелдердің қоғамда алатын орны біршама өзгерістерге ұшыраған. Сондықтан қоғамда құндылықтар жүйесі патриархалдық стереотипті ескере отырып өзгерске ұшырады.

Түйін сөздер: әйелдер, гендер, әйелдер мәселесі, гендерлік зерттеулер, гендерлік теңдік, әлеуметтік рөлдер.

Ауқымды әлеуметтік өзгерістер дәуірі мен саяси сілкіністер тасқынының тарихи аренаға шығуы көп жағдайда, мамандардың айтуынша, «әйелдер мәселесіне» байланысты екен. Ол «мәңгі» шешімін таптырмай келе жатқан жаңа түйінді жайлардың қордаланып, кейбір ескі дәстүрлердің қиындықтар туғызуында емес. Бұл жердегі әңгіме қазіргі өркениеттің әйелдер мәселесін түбегейлі түрде қайта қарап, оның оңды шешілуін талап етуіне байланысты болып отыр. Өмірдегі әйелдердің орнын дәл анықтаудың жөні бөлек.

Гендерге байланысты тақырыптың өзектілігі күннен күнге өсіп келеді. Әлемдік саясаттан бастама алған экономикалық дағдарыс әйелдердің әл ауқатын нашарлатты: әйелдердің қоғамдағы каналушылық қалпы тереңдей түсті, барлық салада әйелдердің жалақысы ер адамдарға қарағанда әлдеқайда аз, әйелдердің жыныстық дискриминацияға ұшырауы, сонымен қатар отбасындағы шаруашылық жұмыстар мен бала тәрбиесінің әйелдерге жүктелуі. Ер адамдардың айтуынша, гендерлік дискриминация ойдан алынған нәрсе, ал әйелдер көп жағдайда теңсіздіктің латентті түрін ғана байқайды [1].

Қазақстандық қоғамда «гендер», «жыныстық теңдік», жалпы гендерлік саясат ұғымдары көптеген дискуссияны тудырады. Кейбір зерттеушілер гендерлік саясатты кеңестік мемлекетінің әйелдер мәселесін шешуден қалған мұра деп түсінеді. Сондықтан біздің мемлекетте әйелдер мәселесі маңызды мәселе деп қарастырылмаған.

Гендер мәселесі бізде ерекше мағынаға ие және өзіндік спецификасы бар. Өтпелі кезеңде әйелдер мен ер адамдардың әлеуметтік-рөлдік қызметтері біршама өзгерістерге ұшыраған. Бұл құндылық бағдардың қайта қарастырылуына, әлеуметтік-экономикалық дамудың тұрақсыз кезеңінде, тұрақты патриархалдық стереотиптің басым уақытында «батыстық эталонға» бой ұсынуына алып келді.

2005-2012 жылдар аралығында мемлекет тарапынан экономикалық реформалар мен диверсификация, ұлттық бағдарламалар аясындағы инвестициялар негізінен бірнеше бағыттарда жүргізілді. Олар инфрақұрылымды, құрылыс пен қаржы салаларын жақсарту. Сарапшылардың айтуынша осы реформалардың пайдасын әйелдер ер адамдарға қарағанда аз сезінді, өйткені, бұл салаларда әйелдер саны аз, олар көбінесе жалақысы төмен көмекшілік қызметтерде жұмыс атқарады. Әйелдер, сонымен қатар, формалды емес секторларда немесе ақысы төленбейтін отбасылық жұмыскер рөлін атқарады. Формалды емес секторда табатын табыс өте төмен және жұмыссыз қалу қаупі өте жоғары. Дағдарыс кезінде әйелдер, ресми емес жұмыста, декреттік демалыс пен жұмысқа жарамсыздық бойынша демалысқа шығу қиынға түседі. Сонымен, мемлекет қаншалықты теңсіздікке жақын-алыс екендігін гендерлік теңсіздік Индексінің негізгі бес индикаторымен анықталады. Олар ана өлімі, жасөспірімдердің жүктілігі, ұлттық парламенттегі орны, орта білімі бар халық және еңбек

нарығына қатысуы. 2013 жылы Қазақстан Индикаторға сәйкес 0,722 бағаға ие болды. 2006 жылмен салыстырғанда жәй жылдамдықпен болса да, гендерлік алшақтық азаю тенденциясы байқалады [7, 4].

Шешілмеген мәселелер қоғамда бір келеңсіз үрдістерге алып келуі мүмкін. Бұл қарама-қайшылық әйелдер мен ер адамдардың потенциалды мүмкіндіктері мен жан-тәнімен қалайтын модельдерді қабылдауға болмайды, олар алдын ала белгіленіп, таңдалып қойған жүріс-тұрыс моделін қабылдау керектігіне тіреледі. Осының бәрі әйелдер мен ер адамдар қоғам қабылдаған гендерлік стереотипке сәйкес келгісі келмейтіндердің санының ұлғаюына алып келуі мүмкін. Әлеуметтік және эконоикалық жаңғыртулар, ақпараттық қолжетімділіктер әйелдер мен ер адамдардың дүниетанымдарының кардиналды түрде өзгертеді. Әйелдердің қазіргі заманға сай өзгеріп, ал ер адамдар осы өзгерісті, шындықты қабылдауына тура келеді. Бұл тұлғаның күрделенуіне және жігерленуіне, берілген қарым-қатынастар біркелкілігінің жойылуына алып келеді.

Мәңгілік мәселенің тірелер жерін екі жақтан қарастыруға болады, *біріншіден*, гендерлік теңдік ата заманнан келе жатқан әйелдер мен ер адамдардың әлеуметтік рөлдерінің түбегейлі өзгеруіне алып келеді, *екіншіден*, гендерлік теңдікті іс жүзіне тиімді асырған мемлекеттерде әйелдер саяси шешім қабылдау деңгейінде әлеуметтік мәселелерді шешуге көп көңіл бөледі.

Бірінші жағын алып қарайтын болсақ, гендерлік саясаттың нәтижесінде әйелдер мен ер адамдардың қоғамдағы дәстүрлі әлеуметтік рөлдері өзгеріске ұшырауы мүмкін. Әйелдер отбасын құру, бала туып, оны тәрбиелеу рөлдерінен бас тартып, жұмыс пен мансапты, материалды заттар мен өзінің индивидуалды қажеттіліктерін басты құндылық етуі мүмкін. Ер адамдар керісінше отбасы үшін жауапкершіліктен алшақтап, көп жағдайда батыс елдеріне тән рөлдерді қабылдайды. Мұның позитивті жақтары мен негативті жақтары бар. Позитивті жағына әйелдер мен ер адамдар қоғамның дамуына бірдей ат салысу мүмкіндігі пайда болады. Негативті жағы – қоғамның демографиялық жағдайы күрт төмендеуі мүмкін.

Екінші жағына келетін болсақ, ол көп жағдайда Солтүстік Еуропа мемлекеттеріне тән. Солтүстік Еуропа елдері әлеуметтік саясатты іс жүзіне асыруда бірінші орынға ие. Мұндай нәтижеге саяси шешім қабылдау деңгейінде әйелдердің квотасын көтеру арқылы жетіпті. Неғұрлым билік саласында әйелдердің саны көп болса, соғұрлым ол мемлекеттерде халықтың әлеуметтік жағдайы жақсара түседі екен. Әйелдер мемлекет басында денсаулық, білім, зейнетақы, мүгедектер, жұмыспен қамтылу мәселелерін шеше бастайды екен. Керісінше, патриархалдық стереотип басым азия мемлекеттерінде билік басында ер адамдар. Олар мемлекеттің күш ауқатын, технологиялық даму мәселелерімен айналысады.

Қоғамдағы гендерлі стереотип әйелдердің саяси салада, басқарушылық қызметтерде және жалпы ақылы ресми жұмыстарда неге аз болатындығын түсіндіреді. Мысалы, кейбір зерттеулердің нәтижесі бойынша Қазақстандағы әйелдер үй жұмысына ер адамдарға қарағанда үш есе уақытты көп жұмсайды. Сол себептен әйелдер жұмысты формалды емес сектордан, жалақысы аз болса уақытты көп талап етпейтін, отбасына лайық жұмысты іздей бастайды. Үй шаруашылығы әйелдердің қосымша білім алу немесе кәсіби дайындықтан өту мүмкіндігін шектейді. Гендерлік теңдік әлеуметтік саясаттың дамуына тірелейін деп тұр, бірақ, біз білетініміздей, әлеуметтік саясат экономикасы жоғары деңгейде дамыған мемлекеттерде жақсы қалыптасқан. Экономикалық реформаларды іс жүзіне асыруға ат салысатын әйелдердің қазіргі кезде халі мүшкіл.

Сонымен қатар әлеуметтік саладағы заңнамалар үлкен өзгерістерге ұшырады, әйелдер мен балаларға байланысты көптеген жеңілдіктер, кепілдіктер, айрықша құқықтар өзінің күшін жоғалтты. Бұл өзгерістер әйелдердің өмірін жеңілдете қойған жоқ, керісінше қиындата түсті. Олар:

- 2012 жылы Қазақстанда қабылданған жаңа зейнетақылық реформа әйел жасын 58 жастан 63 жасқа дейін көтеруге,

- Міндетті медициналық сақтандыру. Міндетті медициналық сақтандыру көптеген әлеуметтік топтарды тегін медициналық қызметтен айырады. Өйткені, өзін-өзі жұмыспен қамтыған халықтың 3,5 миллионнан астамы әйелдер. Өзін-өзі жұмыспен қамтыған халық тегін медициналық қызметпен қамтылуы үшін салық төлеуі тиіс. Зерттеулер нәтижесі бойынша экономикалық дағдарыс халықтың басым көпшілігінің әлеуметтік жағдайын қиындата түскендіктен, салықты төлей алмайтындардың саны күннен күнге өсуде,

- Еңбек саласындағы келіспеушілік. 2016 жылғы статистика бойынша еңбек саласында әйелдер мен ер адамдар арасында үлкен айырмашылық бар екен. Зерттеулер нәтижесі бойынша жұмыс берушілер әйелдерге қарағанда ер адамдарды жұмысқа алуға күштар және ер адамдардың

жалақысы 42 пайызға жоғары болады екен. Жұмыс нарығында гендерлік тенденция байқалады, нәтижесінде әйелдер жалақысы төмен мемлекеттік секторда жұмыс істейді, мысалы, денсаулық сақтау және білім беру салаларында. Ер адамдар жалақысы жоғары техникалық салаларда шоғырланған – құрылыс, өндіріс, мұнай және газ кең орындарында. Кәсіби сегрегация жұмыс орнындағы дискриминациямен қатар гендерлік ажырауға өзінің салымын енгізеді [2].

Шығыс Еуропа елдерінде кері үдеріс басталды, мысалы, парламенттегі әйелдердің саны нарықтық экономикаға көшу мен еркін таңдау үдерістері басталғаннан бері күрт төмендей бастады. Шығыс Еуропа мемлекеттерінің тәжірибесі бойынша әйелдер мен ер адамдардың парламенттегі және басқа да саяси шешім қабылдау деңгейінде өкілеттілігімен қатар басқа да жағдайларын ескерген жөн екендігін көрсетеді [3].

Тарихта гендерлік теңдік көптеген жылдар бойы әйелдердің қозғалысының негізгі мақсаты болған. Теңдік демократияның баламасы ретінде қарастырылды ма? Немесе теңдік пен демократия бір ұғым болды ма? Көптеген адамдар жыныстық теңдік дегеннің не екенін, оған қалай жету керектігін білмеуі мүмкін. Адамдардың көп жылдары бойы аңсап келе жатқан демократиясы мен теңдігі, көптеген зерттеушілердің айтуы бойынша, адамдардың таңдау жасай алу мүмкіндігі. Қазіргі қоғамда таңдау жасай алу – негізгі құндылық болып табылады. Жаһандану заманында индивидтер таңдау жасай алу мүмкіндігіне ие болу керек, өйткені қоғамда дәстүрлі жүріс-тұрыс моделімен қатар эгалитарлы моделі бірге өмір сүруі керек. Әйелдер мен ер адамдар өздерінің ішкі талғамына сай өздерінің өмірлерін өздері құрастыра алуы керек. Бұл қоғамдағы дискриминация құбылысын жойғанда ғана мүмкін, әйелдер отбасылық жағдайына, мәртебесіне қарамастан, өздерінің потенциалын іс жүзіне асыра алады. Батыстық феминистер өздерінің теңдік үшін күрес жүргізу барысында, өздерінің концепцияларының шекарасын нақты белгілей алды, өйткені кез келген ойларда неше түрлі көзге көрінбейтін карама-қайшылықтар болуы мүмкін, біріншіден, адам құқығы дегеніміз тек ер адамдарға таралмайтындығын түсіндіре алды. Екіншіден. Бұл мәселелер әйелдердің отбасын құру мен балалы болу шешіміне, қоғамда атқарғысы келетін рөліне де байланысты болып тұр.

Гендер тақырыбы жыныстыққа ғана байланысты мәселе емес, сонымен қатар бұл билік, субъективтік, руханилық пен болмыстық, ғылыми білімнің қазіргі спецификасы туралы әлеуметтік-саяси мәселе.

Әйелдердің қаншалықты белсенді екенін көрсететін белгі оның қоғамда алатын орнына байланысты. Осыған орай қазақстандық әйелдердің орнын анықтайтын мүлде жаңа, маңызды ізденістер мен жұмыстар іске асырылуда. Қазіргі кездерде бұрыннан келе жатқан гендерлік қатынастан ерекшеленіп теңестірілген эгалитарлыққа өтуді аңғартатын адамзат өміріндегі әлеуметтік-жыныстық өлшемдер, жаңа мәдениет түрлерін жасау бағыты белең беруде [4].

Біздің қоғамда гендерлік қатынастардың қалыптасуының келесідей *ерекшеліктері* бар:

- біріншіден, XX ғасырда қазақ қоғамы талай өзгерістерге ұшырады, дегенменде, қоғамда патриархалдық стереотип басым. Патриархалдық стереотип қоғамда және отбасындағы әйелдер мен ер адамдардың атқаратын қызметтерін нақтылайды. Қаншалықты гендерлік теңдік заң жүзінде және бұқаралық ақпарат құралдары арқылы паш етілгенімен, ата заманнан бері келе жатқан дәстүрлі функционалды-рөлдік қарым-қатынастар әлге дейін сақталып келе жатқанын нақты айта аламыз;

- екіншіден, азиялық қоғамдарына тән, елдің экономикалық байланысын анықтайтын, жыныс пен жасқа қарай еңбек бөлінісін белгілейтін әлеуметтік құрал – туыстық қатынастар. Туыстық қатынастар қазақстандық қоғамға да тән. Мұндай қатынасты сарапшылар патриархалдық-феодалдық қоғамнан қалған мұра деп те атайды. Күнделікті өмірде ағайын адамдар бір-біріне тұрмыс-тіршілікте ғана емес, рухани тұрғыда да жәрдем беріп, демеп отырады. Сондай-ақ бауырлық байланыс әйелдер арасында да болған. Тіпті апа-қарындастардан тараған ұрпақтарды өз баласынан ешбір кем көрмеген. Дегенмен де, мұндай қатынастар жаһандану заманында халықтың заманауи үрдістерінің барлық сипаттарын қабылдамай, өзінің ұлттық ерекшеліктерін, салт-дәстүрін, тілін сақтап қалуға мүмкіндік береді [5];

- үшіншіден, дискриминацияны жою мен гендерлік теңдік, теория жүзінде мемлекеттің даму жоспарының бір бөлігі болғанымен, гендерлік теңдікті іс жүзіне асыру «жоғарыдан төменге» жүргізіледі. Ұлттық бағдарламалар, әйелдердің әлеуметтік жағдайын жақсартуға бағытталған шаралар, мектепке дейінгі білім беру саласындағы өзгерістер әйелдердің қатысуынсыз қабылданып, іске асырылады. Бұл іс шаралар гендерлік әсерлерді өлшеуге көмектесетін индикаторларды

қолданбайды. Сонымен қатар гендерлік теңдікке жету мониторингісінің механизмі Қазақстанда әлі жеткілікті дамымаған;

- төртіншіден, қала мен ауыл тұрғындарының арасындағы айырмашылық. Ауылда аймақтарында тұратын әйелдер үлкен қиындықтарды басынан өткізеді, олардың формалды жұмысты табу мүмкіндіктері шектелген, инфрақұрылымдары мен әлеуметтік сервистері әлсіз. Үй шаруашылығы толығымен әйелдің мойнында.

Біздің қоғамымыздағы патриархалдық танымды тек ер адамдар ғана қорғамайды, оны белсенді түрде әйелдер де қолдайды. Әйелдің тұрақты орны оның тамыры тереңде жатқан отбасындағы тарихи жағдай қалыптастырған мінез-құлықпен тығыз байланысты, дегенмен өткенге көз жүгіртсек өмірде қазақ әйелдерінің саясатта да жетекші міндет атқара алғандығын, қоғамдық-әлеуметтік мәселелерді шешу кездерінде одан тыс қалмағандығын, қоғамдық орта еркек пен әйелден тең талап ететін әлеуметтік және биологиялық қажеттіктердің баршасына толығымен қызмет атқара алғандығын байқап, оны қиындықсыз түсіне алады. Жалпы алғанда генетикалық тұрғыдан ер кісілерге дәстүр бойынша тарихи басшылықтың еншіленуіне қарамастан ол әлеуметтік ортада түрлі жағдайларға бейімделіп, өзгерістерге ұшырап отырады.

Осының бәрі қоғамдағы тәрбиенің маңызды болғандығын айғақтаса керек. Әйелдің отбасындағы жандардың бір-біріне деген жақындық сезімін дәстүр арқылы тәрбиелеу міндеті туыстық мүддені өрбиді. Ал дәстүрдің маңыздылығы ғасырлар бойы қалыптасқан әлеуметтік тәжірибелер үлгісін тұтас күйінде ұрпақтан-ұрпаққа ұластырып отырады. Рас, кей жағдайда дәстүр тұрақтылығы өзінің қатал тәртібін орнату арқылы әлеуметтік дамудың өзіндік ішкі өрістеуін шектеуі де ықтимал. Бұл тек дәстүрдің қоғамдық қызметінің қалыптасқан түріне ғана тән ерекшелік, ал жеке тәжірибе ұрпақтан-ұрпаққа көшпейді. Оларға ауыл қазақтарының, соның ішінде ерлі-зайыптылардың көргенділігіне негізделген тәрбие беру ісіндегі маңызды салалары, оған – баланың ата-анамен тілдесуі, жақын туыстардан қол үзбеу, рухани демеу, кешірімді болу, ақ тілекпен қарау, отбасының қадыр-қасиетін пір тұту, үйдегі әр кісінің тиесілі орнын қадырлей білу дағдылары жатады. Айналып келгенде, қарапайым руханияттар жиынтығы жастайынан бала санасына сіңіп, өмірін бақытты, өзін сезім нұрымен сәулеттендіреді.

Уақыт өте дәстүрлі рөлдермен қатар әйелдер кәсіби міндеттерді де өз мойнына ала бастады, ер адамдармен ат салысып отбасының материалдық жағдайын алға тартпақшы. Дегенмен де, қоғамдық жұмыстармен айналысамын деушілердің саны арта қоймады. Біздің қоғамда әйелдер мен ер адамдарға индивидуалды құндылықтар тән, бірақ азаматтық қоғамның дамуына үлкен әсерін тигізетін құндылықтар әлі де болса байқалмайды, сондықтан, көзқарастардың заманауи қалыптасуына қарамастан, жалпыға бірдей қоғамдық құндылықтардың дамымауы көрініс табады. Осының бәрі шынайы теңдікке апаратын қоғамдық ұйымдар мен қозғалыстардың қалыптаспауының себебі болып тұр.

Қазіргі отбасының өзгеріске ұшырауының себебіне мәдениеттің дағдарысын, адамгершілік идеалдарының, моральдық құндылықтар мен қағидалардың дағдарысын жатқызуға болады. Ал экономикалық фактор осы дағдарысты тереңдете түседі [6].

Отбасының бірігу негізі – туысқандық сезімге байланысты екені түсінікті. Туыстық тамыры отбасынан басталғанымен, онымен шектеліп қоймайды, сол отбасы адамдарының ішкі байланыстарына қатысты мәселелерге орай көрініс беріп дамып отырады.

Қоғамның тарихи даму кезеңдерінде қоғамдық қатынастың өзгеруімен қатар, отбасы да түрлі өзгерістерге ұшырап отырған. Бұл – баршаға мәлім қарапайым шындық. Ертеректе қазақ халқында шағын жеке отбасылар салтанат құрған. Ол ерлі-зайыптылар мен от жағып, отау тігіп бөлініп кетуге үлгермеген балалардан және қарт ата-аналардан құралған. Мұның өзі қазақ арасында бір замандардағы үлкен отбасының бөлшектеліп майдалануынан шықса керек.

Қоғам алдында күрделі мәселе тұр, бұрыннан келе жатқан құндылықтар жүйесін құртпай қазіргі заманға сай жүріс-тұрыс моделін қалыптастыру, реформаланып жатқан ортаға сай өздерінің көзқарастары мен жүріс-тұрысын өзгерте алу, жаңа нарықтық мәдениетке сай өзін-өзі бірегейлендіру.

Гендерлік даму саласындағы превентивті және алдын алу шараларын мемлекет іс жүзіне асырады және ол гендерлік жобалардың инициаторы болып табылады. Бұны біз гендерге байланысты қазақстандық саясаттың ерекшелігіне жатқызамыз.

Сонымен қатар, гендерлік теңдік туралы сөз қозғағанда біз тең құқықтық қорғау, билік органдарында әйелдер мен ер адамдардың пропорционалды өкілеттілігін, отбасы шаруашылығында

жұмыстың тең орындалуын және т.б. айтамыз. Теңдік қоғамда да, отбасында да бірдей болуы керек. Дәстүрлі мәдениет дегеніміз бір тәртіпке, бір қалыпқа келтірілген қоғам ішіндегі қарым-қатынастар. Бір тәртіпке келтірілген және тұрақты қатынастар ғасырлар бойы қалыптасқан, қолданыста болған әлеуметтік рөлдерден тұрады. Қоғам тиімді қызмет атқару үшін оның әрбір мүшесі әлеуметтік «ұяда» белгілі бір орынға ие болуы және өзіне тиесілі рөлін нақты және тиянақты атқаруы керек. Басқаша айтқанда, әйел әйел болуы, ер адам ер адам болуы керек. Қоғам жыныстардың бір-бірімен қарым-қатынасындағы мәселелерді түсінбейінше, біз толыққанды мемлекет болып ары қарай жылжи алмаймыз, дамымаймыз.

Пайдаланылған әдебиеттер

- 1 Гендерное исследование: как в Казахстане реализуется политика в отношении женщин и мужчин // <https://www.zakon.kz/4872564-gendernoe-issledovanie-kak-v-kazahstane.html>
- 2 Жусупова А. Феномен самозанятости в Казахстане как отражение специфики социально-экономического развития. Мекебаева М.А. Некоторые проблемы гендерных исследований в Казахстане // Астана: триумф Казахстана и его лидера: мат-лы международной научно-практической конференции, посвященной -летию столицы. Алматы, 2008.
- 3 Kristina M. Zosuls, Cindy Faith Miller, Diane N. Ruble, Carol Lynn Martin, and Richard A. Fabes Gender Development Research in Sex Roles: Historical Trends and Future Directions// Sex Roles. 2011 Jun; 64(11-12): 826–842. // <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3131694/>
- 4 Гендерный расклад в научно-образовательной сфере РК меняется // https://aqparat.info/news/2018/03/10/8768169-gendernyi_rasklad_v_nauchno-obrazovatelno.html
- 5 EkpeI., MatN. Social Networks and Women Micro-Enterprise Performance: A Conceptual Framework// Mediterranean Journal of Social Sciences. Vol 6, No 4 // <http://www.mcser.org/journal/index.php/mjss/article/view/7298>
- 6 Men and Women: No Big Difference // <http://www.apa.org/research/action/difference.aspx>
- 7 Республика Казахстан. Гендерная оценка по стране. 2013 // <https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/34091/files/kazakhstan-country-gender-assessment-ru.pdf>

К ВОПРОСУ ИЗУЧЕНИЯ ГЕНДЕРНОЙ ПРОБЛЕМАТИКИ В КАЗАХСТАНЕ

М.А. Мекебаева¹

¹к. полит. н., старший научный сотрудник НИИ социальных и гендерных исследований при
Казахском государственном женском
педагогическом университете,
Казахстан, г.Алматы, e-mail: maigul-07@mail.ru

В данной статье рассматриваются проблемы изучения гендерной проблематики в Казахстане. Тематика связанная с гендером на сегодняшний день является весьма актуальной, так как экономический кризис не только значительно ухудшил социально-экономическое положение женщин, но также негативно влияет на все сферы, связанные с женщиной. В переходный период социально-ролевые функции женщин и мужчин, место, занимаемое женщинами в обществе подверглись трансформации. Также подверглись переменам система ценностей, правда, с учетом патриархального стереотипа, свойственного казахскому обществу.

Ключевые слова: женщины, гендер, женский вопрос, гендерные исследования, гендерное равенство, социальные роли.

ON THE RESEARCH OF GENDER PROBLEMS IN KAZAKHSTAN

M.A. Mekebaeva¹

¹Cand.Sci. (Politics), senior researcher
Research Institute of Social and Gender Studies of the
Kazakh State Women's Teacher Training University,
Almaty, Kazakhstan, e-mail: maigul-07@mail.ru

This article examines the problems of studying gender issues in Kazakhstan. Topics related to gender issues today are very relevant, as the economic crisis not only significantly worsened the social and economic status of women, but also adversely affected all areas related to women. In the transition period, the social roles of women and men, the place occupied by women in society, has undergone a transformation. In addition, the value system has undergone changes, although, given the patriarchal stereotype typical of the Kazakh society.

Key words: women, gender, women's issues, gender studies, gender equality, social roles.